

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міська аналітика та партисипативне міське управління»

Компонента освітньої програми – *вибіркова* (5 кредитів)

Освітньо-професійна програма	Регіональний розвиток і просторове планування
Спеціальність	С6 Географія та регіональні студії
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика та інформація
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Заячук Мирослав Дмитрович, доктор географічних наук, доцент, декан географічного факультету https://geoukr.chnu.edu.ua/pro-kafedru/spivrobitnyky/zaiachuk-myroslav-dmytrovych/
Контактний тел.	+380 50 666 3909
E-mail:	m.zayachuk@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=8403
Консультації	середа, 09.00 – 10.00

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Міська аналітика та партисипативне міське управління» належить до переліку вибірових навчальних дисциплін, що пропонується в рамках циклу професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти на першому році навчання. Вона забезпечує додаткове формування у здобувачів професійно-орієнтованої компетентності системного світобачення та спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань управлінської діяльності муніципального спрямування, вмінь та навичок аналітичних системних досліджень, а саме, вдосконалення набутих під час вивчення дотичних дисциплін «Основи моніторингу», «Регіональна економічна і соціальна географія», «Вступ до економічної географії», «Основи географічного менеджменту і маркетингу» за освітнім рівнем «бакалавр» та «Геоєкологія урбанізованих територій України та раціональне природокористування», «Сучасні концепції регіонального розвитку та раціонального природокористування», «Суспільно-географічна районологія та основи регіональної політики», «Моделювання й прогнозування розвитку регіонів України» за освітнім рівнем «магістр».

Мета навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти систему теоретичних знань і забезпечити практичну підготовку у напрямі міської аналітики та партисипативного муніципального управління, узагальнення попередньо набутих фахових знань для цілей обґрунтування стратегій розвитку міського населеного пункту, узгодження господарської діяльності з цілями забезпечення сприятливого середовища існування людини, збереження природної та культурної спадщини в місті.

Вивчаючи цю дисципліну здобувачі вищої освіти здобудуть додаткову теоретичну і практичну підготовку у галузі аналітики та новітніх методів управління, як географічно-теоретичного підґрунтя стратегії міського розвитку, узагальнення попередньо набутих фахових знань для цілей обґрунтування перспектив стратегічного розвитку міських населених пунктів.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1.	
Тема 1	Вступ. Мета, завдання, структура курсу. Понятійно-термінологічний апарат.
Тема 2	Управління як суспільне явище. Основні етапи розвитку системи муніципального управління. Муніципальне управління і виконавча влада. Муніципальне управління в системі державної влади.
Тема 3	Теоретичні засади місцевого самоврядування. Функції та структура муніципального управління. Методи муніципального управління. Особливості і проблеми державно-управлінської діяльності в незалежній Україні.
Тема 4	Аналітика міського простору. Методологічні принципи соціально-географічних досліджень. Соціологічні підходи. Види і типи соціально-географічних досліджень. Соціологічні дослідження і суспільна практика. Принципи організації і проведення соціологічних досліджень. Програма досліджень, її значення і складові елементи. Основні дослідницькі стратегії. Методи прикладних соціологічних досліджень: вивчення документальних джерел, анкетні опитування та інтерв'ю, соціологічні спостереження і експерименти. Методика виборки та інформаційного забезпечення соціологічних досліджень. Поняття соціально-географічного факту. Розробка анкет і паспортів населених пунктів (регіонів). Специфіка анкетування як форми збору соціологічної інформації. Технологія обробки соціологічної інформації. Кількісні і якісні способи обробки і аналізу даних. Методи аналізу первинної соціологічної інформації. Оформлення результатів

	досліджень. Розробка практичних рекомендацій на основі результатів прикладних досліджень.
Тема 5	Місто як система. Просторова структура та функціональне зонування міст. Застосування системного аналізу в геоурбаністиці. Поняття урбанізованої системи. Ознаки міста як системи. Підсистеми міста. Функціональна структура міст. Містоутворюючий потенціал міста та його оцінка. Основні містоутворюючі функції: промисловість, будівництво, наукові, культурні, адміністративні транспортно-розподільні функції, їх аналіз і кількісна оцінка перспектив розвитку. Провідні (стрижневі) функції. Сполучення і взаємозумовленість функцій. Зростання ролі «третинних» галузей в економічній структурі міста. Центральні та спеціалізовані функції міст.
МОДУЛЬ 2.	
Тема 6	Сутність міста як складної соціально-економічної системи. Організаційно-правові основи управління міським розвитком, методи географічних досліджень.
Тема 7	Соціологія міст. Значення і сутність соціології міста. Місто як соціальний організм. Соціальні функції міст. Визначення, особливості і розвиток міст. Походження міст. Формування міського середовища. Міська екологія. Якість життя в містах. Міське самоврядування. Соціально-географічні аспекти приміських зон. Соціально-економічні проблеми міст. Проблеми управління приміськими зонами великих міст.
Тема 8	Система територіального соціального управління. Сутність і зміст соціального управління. Суспільний розвиток і соціальні системи як об'єкт управління. Закони, категорії і принципи соціального управління. Соціальний менеджмент. Теорії і концепції соціального управління. Наукові методи управління. Функції і принципи соціального управління. Самоврядування народу і шляхи його здійснення. Особливості тоталітарної, авторитарної і ліберальної систем соціального управління. Програмно-цільовий і комплексний підхід в соціальному управлінні. Технології соціального управління. Соціальне прогнозування і управління. Сутність, зміст і види соціальної управлінської інформації. Інформаційне забезпечення процесу управління. Типи і джерела соціальної інформації. Суть інформаційних систем.

Тема 9	Партисипативна модель міського планування як концепт і мета. Концепції “спільного” та “партисипативного” міського планування: еволюція підходів, основні положення та дискурс. Поняття про консенсус та діалог в учасницькому міському плануванні. Активізм та його роль у побудові партисипативної моделі міського планування. Типи активізму і механізми його впливу.
Тема 10	Практика партисипативного управління. Підходи та положення ключових концепцій у сфері партисипативного міського планування. Основні типи акторів, залучених до процесу партисипативного планування, та типи взаємодій між ними. Інструменти міського планування та механізми запровадження принципів партисипативного планування. Перелік учасницьких інструментів та практик, їх використання для цілей партисипативного планування. Сучасні виклики забезпечення моделі партисипативного міського планування в Україні. Конфлікти у плануванні та забудові забудові. Аналіз процесів ревіталізації територій крізь призму партисипативного міського планування.
Тема 11	Геофутурологія та соціальне прогнозування і проектування. Геофутурологія, її функції і мета. Соціальні передбачення та їх значення. Сутність соціального проектування, можливості і межі його застосування. Прогнозне соціальне проектування в системі управління. Методологія прогнозного соціального проектування і виявлення соціальних вимог в системі життєзабезпечення.
Тема 12	Повоєнна відбудова міст України.

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Методи навчання:
<ul style="list-style-type: none"> • словесні методи (лекція, співбесіда, консультація, дискусія, тощо), • практичні та семінарські заняття, • наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали, тощо), • робота з навчально-методичною, науковою літературою та картографічними матеріалами; • електронне та інтерактивне онлайн-навчання (мультимедійні,

- дистанційні),
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Методи контролю.

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких способів діагностики, як семінарські заняття і самостійні роботи, тестування, індивідуальні завдання, письмове і усне опитування. *Поточний контроль* здійснюється під час проведення семінарів та інших видів занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді письмового фронтального опитування.

Форма *підсумкового контролю* - іспит, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі відповідей на підсумковому модулі, результатів виконання ним певних видів робіт.

Методами контролю є: усний, письмовий (розгорнута відповідь), тестовий, графічний при застосуванні індивідуальної та фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів.

1. Контроль засвоєння *лекційного і самостійно опрацьованого* теоретичного матеріалу здійснюється на основі модульного (письмового) фронтального опитування, в тому числі – тестування та рефератів.

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навичок під час семінарських занять здійснюється шляхом оцінювання представлення робіт (в т.ч. ессе).

3. Контроль виконання *індивідуальних завдань* здійснюється за бажанням студентів, як додаткових (необов'язкових для виконання всіма студентами) науково-дослідницьких завдань шляхом оцінювання виконаних рефератів та усного індивідуального захисту результатів дослідження.

Розподіл балів, які отримують студенти.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни (до 100 балів) є сумою оцінок компетентностей (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності, за виконані ІНДЗ та контрольний модуль (іспит). Максимальна кількість балів, яку може отримати студент до іспиту, у сумі становить 60 балів. Інші 40 балів відводиться на підсумковий модуль (іспит). Питання *самостійної роботи* включені до завдань модульного контролю і оцінюються при модульному контролі. Додатково студент може отримати до 10 балів за виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно шкали оцінювання. При цьому в іспитовій відомості зазначається сумарна кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Шкала оцінювання

Поточне опитування, тестування та самостійна робота	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1	
T 1	3
T 2	7
T3	6
T 4	7
T 5	7
Сума	30
Змістовий модуль 2	
T 6	4
T 7	3
T 8	4
T 9	4
T 10	3
T 11	4
T 12	4
Сума	30
Іспит	
Всього	40
	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Не задовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання)

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими

документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагиату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/plozhennia-pro-vyavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/>
- ✓ «Положення про апеляцію на результати підсумкового семестрового контролю знань студентів» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/plozhennia-pro-apeliatsiiu-na-rezultaty-pidsumkovoho-semestrovoho-kontroliu-znan-studentiv/>

ЛІТЕРАТУРА:

Основна література:

1. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Закон України «Про основи містобудування». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Закон України «Про Генеральну схему планування території України». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
4. Закон України «Про затвердження Порядку розроблення містобудівної документації» – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
5. ДСТУ-Н Б Б.1-1-12:2011 Настанова про склад та зміст плану зонування території (зонінг)
6. Вулиця для всіх. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://street4all.org.ua/>
7. Сонько С.П. Просторовий розвиток соціо-природних систем: шлях до нової парадигми : монографія / С.П. Сонько. – К. : Ніка Центр, 2003. – 287 с. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/367>
8. Планування територій: Навч. посіб. / О.Г. Топчієв, Д.С. Мальчикова. – Стереотип. вид. – Херсон : Грінь Д.С., 2017. – 268 с.
9. Дронова О. Л. Новий урбанізм у пошуках виходу з урбаністичного колапсу / О. Л. Дронова // Український географічний журнал. – 2015 – № 3. – С. 33–41.
10. Європейська хартія міст 2008 р. (Маніфест нової урбаністики) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/Principle-9.-European-chart.pdf
11. Жукович І. А. Smart-місто як новий об'єкт статистичних досліджень: визначення терміна / І. А. Жукович // Статистика України. – К.: Інформ.-вид. центр Держкомстату України, 2015. – N 1. – С. 18–22.
12. Концепція розвитку міста КИЇВ СМАРТ СІТІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kyivsmartcity.com/concept/>
13. Куйбіда В. С. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи : збірник нормативно-правових актів і науково-аналітичних матеріалів / В. С. Куйбіда, В. А. Негода, В. В. Толкованов, Академія муніципального управління, Центр досліджень питань регіонального і місцевого розвитку та сприяння адміністративній реформі, Всеукраїнська Асоціація магістрів державного управління, Українська асоціація місцевих і

- регіональних влад. – Київ, Видавництво «Крамар», 2009. – 170 с.
14. Маруняк Є. О. Територіальне (просторове) планування : зміст, еволюція та основні сучасні напрями [текст] / Є. О. Маруняк // Український географічний журнал. – 2014. – № 2. – С. 22–31.
 15. Немець Л. М., Яковлева Ю. К., Полевич І. О. Муніципальне управління: навчальний посібник для самостійної роботи студентів-магістрантів, які навчаються за спеціальністю «Економічна та соціальна географія». – Харків, 2013. – 74 с.
 16. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 16.11.2011 N 290 «Про затвердження Порядку проведення містобудівного моніторингу».
 17. Смарт-інновації українських міст // Платформа розвитку міст портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://urbanua.org/dosvid/ukrayinski-pryklady/340>
 18. Чукут С. А. Смарт-сіті чи електронне місто: сучасні підходи до розуміння впровадження е-урядування на місцевому рівні / С. А. Чукут, В. І. Дмитренко // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 13. – С. 89–93.
 19. Landry, C. (2012). The creative city: A toolkit for urban innovators. Earthscan.
 20. Cohendet, P., Grandadam, D., & Simon, L. (2010). The anatomy of the creative city. *Industry and innovation*, 17(1), 91-111.
 21. Braun, E., & Lavanga, M. (2007). An international comparative quick scan of national policies for creative industries.
 22. Florida, R. L. (2005). *Cities and the creative class*. Psychology Press.
 23. Pratt, A. C. (2011). The cultural contradictions of the creative city. *City, culture and society*, 2(3), 123-130.
 24. Аналітичний звіт «Міста 2030: модернізуйся, або вимирай». Ukrainian Institute for the Future, Interproject GmbHK. 2018, с. 112. С.22-32. <https://www.slideshare.net/ZubkoGennadiy/book2030cityinfuture>
 25. World Cities Report 2020. United Nations Human Settlements Programme, 2020 URL https://unhabitat.org/sites/default/files/2020/10/wcr_2020_report.pdf, Accessed November 2, 2020
 26. Бойко-Бойчук О. В. Стратегії розвитку міст України / О. В. Бойко-Бойчук. – К., 2002. – 156 с.
 27. Доповідь ООН «Перспективи світової урбанізації перегляду 2011 року» [Електронний ресурс] / United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2012) // World Urbanization Prospects: The 2011 Revision. – Режим доступу : <http://esa.un.org/unup>
 28. Європейська Хартія міст II (Маніфест нової урбаністики) (Страсбург, 2008). [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1293215&Site=CM>
 29. Івченко А. Міста України : довідник / А. Івченко. – К. : Картографія, 1999. – 141 с.
 30. Салій І. М. Урбанізація в Україні: соціальні та управлінські аспекти / І. М. Салій. – К. :Наук. думка, 2005. – 301 с.

Додаткова література:

1. Територіальна організація бізнес-центрів в місті Києві: реалії і перспективи// Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення: матеріали 12 міжнародної науково-практичної конференції, м.Херсон, 5-6 жовтня 2017 р. / За заг. редакцією І.Пилипенка, Д.Мальчикової – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 304 с., С. 35-38.
2. О.М. Лейберюк Геопросторовий аналіз доступності населення до центрів

госпітальних округів (на прикладі Чернівецької області) // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення: матеріали 12 міжнародної науково-практичної конференції, м.Херсон, 5-6 жовтня 2017 р. / За заг. редакцією І. Пилипенка, Д. Мальчикової – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 304 с., С. 125-128.

3. А.А. Мозговий Просторово-часові межі субурбії: конфлікт міста і передмістя університеті // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення: матеріали 12 міжнародної науково-практичної конференції, м.Херсон, 5-6 жовтня 2017 р. / За заг. редакцією І.Пилипенка, Д.Мальчикової – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 304 с., С.158-160.

4. К.В. Мезенцев, Н.І. Мезенцева Міські публічні простори в Україні: суспільно-географічний погляд на сучасні виклики університеті // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення: матеріали 12 міжнародної науково-практичної конференції, м.Херсон, 5-6 жовтня 2017 р. / За заг. редакцією І.Пилипенка, Д.Мальчикової – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 304 с., С. 36-38.

5. І.О. Пилипенко Периферія та периферійність у понятійно-термінологічній системі суспільної географії університеті // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення: матеріали 12 міжнародної науково-практичної конференції, м.Херсон, 5-6 жовтня 2017 р. / За заг. редакцією І.Пилипенка, Д.Мальчикової – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 304 с., С. 182-185.

6. Ю.Ю. Сільченко, Л.Л. Семенюк, А.В. Зарубіна Деякі аспекти транспортної доступності адміністративних центрів Кіровоградської області // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення: матеріали 12 міжнародної науково-практичної конференції, м.Херсон, 5-6 жовтня 2017 р. / За заг. редакцією І.Пилипенка, Д.Мальчикової – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 304 с., С. 243-245.

7. Кузнецов С. Г. Територіальне планування і розвиток міст / С. Г. Кузнецов, І. І. Ананян, Л. М. Богак. – Донецьк : Норд-Прес, 2008. – 335 с.

8. Метрополізаційні процеси в регіоні: концептуальні підходи та прикладні аспекти просторового аналізу : науково-аналітична доповідь / НАН України. Інститут регіональних досліджень; наук. ред. М. І. Мельник. – Львів, 2014. – 65 с.

9. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін : колективна монографія / За ред. К. Мезенцева, О. Олійника, Н. Мезенцевої. – К. : Видавництво «Фенікс», 2017. – 438 с.

10. Ткач Д. В. Розвиток української геоурбаністики. Історія української географії / Д. В. Ткач, Т. Б. Заставецький // Всеукр. наук.-теор. часопис. – Тернопіль, 2002. – Вип. 6. – С. 82-87.

11. Дідик В.В., Павлів А.П. Планування міст. – Львів: Львівська політехніка, 2006. – 407 с.

12. Сохнич А.Я., Солярчук Д.І., Тарасюк І.Г., Солярчук Ю.Д. Планування використання земель населених пунктів: формування прибудинкових територій. – Львів: Українські технології, 2009. – 96 с.

13. Литвинчук М.Ю., Денисенко О.О., Мельничук А.Л. Інструменти планування на місцевому рівні: довгостроковий аналіз перетворень в Україні// Український географічний журнал №3 (119), 2022 р. С.45-54.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Смарт-інновації українських міст // Платформа розвитку міст портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://urbanua.org/dosvid/ukrayinski-pryklady/340>

2. Council of Europe Conference of Ministers Responsible for Spatial/Regional Planning (CEMAT) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.coe.int/t/dgap/localdemocracy/ceamat/default_en.asp.

3. Territorial Agenda of the European Union – 2020. Towards an Inclusive, Smart and Sustainable Europe of Diverse Regions agreed at the Informal Ministerial Meeting of Ministers

responsible for Spatial Planning and Territorial Development on 19th May 2011 Godolló, Hungary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nweurope.eu/media/1216/territorial_agenda_2020.pdf.

4. UN-HABITAT. Series: Global Report on Human Settlements. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unhabitat.org/series/global-report-on-human-settlements>.

5. World cities report – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wcr.unhabitat.org>

6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

7. Децентралізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/about>

8. Економічний дискусійний клуб. Всесвітній Економічний Форум [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/>

9. Інститут географії НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://igu.org.ua/uk>

10. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.idss.org.ua/index.html>

11. Інститут громадянського суспільства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.csi.org.ua/>

12. Міжнародний центр перспективних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://icps.com.ua/>

13. Territorial Agenda of the European Union – 2020. Towards an Inclusive, Smart and Sustainable Europe of Diverse Regions agreed at the Informal Ministerial Meeting of Ministers responsible for Spatial Planning and Territorial Development on 19th May 2011 Godolló, Hungary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nweurope.eu/media/1216/territorial_agenda_2020.pdf.

14. The EU compendium of spatial planning systems and policies. – Luxembourg: Office of Official Publications of the European Communities. – 1997. – 192 p.

15. The United Nations Human Settlements Programme, UN-HABITAT [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unhabitat.org>.

16. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minregion.gov.ua>